

Aleg 410

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o wnioskach pp. Styły i tow., Winniczuka i tow., w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy z 13. października 1899 Dz. u. kr. Nr. 133 w brzmieniu ustawy z dnia 15. maja 1907 Dz. u. kraj. Nr. 57 i o petycji gminy Ostruszy powiatu Grybowskiego w sprawie krycia budynków materiałem ogniotrwałym.

Wysoki Sejmie!

Wskutek długoletnich nawoływań w społeczeństwie i w Sejmie, wskutek systematycznie powtarzających się wniosków poselskich, sięgających do roku 1865 i pod naciskiem konieczności, wywołanej przez szkody z pożarów, wzrastające z roku na rok, Sejm krajowy przedsięwziął w roku 1905 gruntowną rewizję ustaw budowlanych obowiązujących w kraju i uchwalił na posiedzeniu 16. listopada 1905 cały szereg ustaw, bądź to zmieniających postanowienia dotychczasowych ustaw, bądź to je uzupełniających. Ustawy te, a między nimi także ustawa, zmieniająca i uzupełniająca ustawę budowlaną dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z 13. października 1899 Dz. u. kr. Nr. 133, zostały dopiero w r. 1907 sankcyonowane i ogłoszone. Od czasu wejścia w życie i zastosowania ustawy z dnia 15. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 57, zmieniającej i uzupełniającej ustawę budowlaną dla wsi i miasteczek upłynął więc zaledwie rok jeden i z tego powodu należałoby się zachować odpornie wobec wszelkich usiłowań, zdążających do zmiany ustawy, której skutki zbawienne, wedle ogólnie przyjętych zasad, dla krótkości czasu, nie mogły się jeszcze w pełni okazać.

Lecz utyskiwania i narzekania ludności, zwłaszcza włościańskiej i mało-miasteczkowej na nowe postanowienia ustawy są tak ogólne, że niepodobna przejść do porządku dziennego nad nimi, niepodobna nazwać to ogólne niezadowolenie z ustawy sztucznem lub bezpodstawnem, zwłaszcza gdy się zważy, że już w tym krótkim czasie od wejścia ustawy z 15. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 57 w życie, niektóre jej postanowienia okazały się w praktycznem zastosowaniu wręcz niewykonalnemi.

Ustawa ta wprowadziła do ustawy z 13. października 1899 Dz. u. kr. Nr. 133 głęboko idące i daleko sięgające zmiany, mające na celu głównie zmniejszenie niebezpieczeństwa pożarów, a także w dalszym rzędzie względy estetyczne. Odnosne postanowienia ustawowe, pomijając mniej ważne z nich i pojedyncze szczegóły, dadzą się wyróżnić w dwóch zasadach: w obowiązku — wszakże nie bezwzględny — krycia budynków materiałem ogniotrwałym i w ustanowieniu pewnych w ustawie bliżej oznaczonych odległości między budynkami. Uznając w zupełności słuszność zasady i konieczność postanowień ustawowych tak w jednym jak i w dru-

gim kierunku, nie można się przecież oprzeć przekonaniu, że ustawa w pierwszym kierunku za mało liczy się z materyalnymi stosunkami naszej ludności, z drugiej zaś nie dość uwzględnia nadzwyczajne rozdrobnienie gruntów włościańskich, a zwłaszcza parcel budowlanych. Toteż niezadowolenie ludności z ustawy objawia się w obu kierunkach, objawia się ono ogólnie i wszędzie, we wszystkich stronach kraju, tak na wschodzie, jak i na zachodzie, na zebraniach, zgromadzeniach i wiecach ludowych w domaganiu się jak najprędszej zmiany obowiązującej ustawy.

Odgłosiłem tych ogólnych domagań i życzeń ludu i ich wyrazem w Sejmie służyć wnioski pp. Styły i tow., postawione 30. września r. b. i pp. Winniczuka i tow., postawiony 7. października r. b. na zmianę postanowień §. 20. ustawy, a niemniej także petycja gminy Ostrusza powiatu Grybowskiego z dnia 10. października r. b., dotycząca zastosowania tych postanowień ze strony Grybowskiego Wydziału powiatowego.

Gdy oba wnioski i petycja dotyczą jednego i tego samego przedmiotu, należy je łącznie traktować. To też sprawozdanie niniejsze załatwia je łącznie.

O ile utyskiwania ludności skierowane są przeciw zasadzie obowiązkowego pokrywania budynków nowych materyałem ogniotrwałym, muszą one pozostać bez skutku. Zasada ta okazała się konieczną, jest dla ludności zbawienną i wobec tego, że pożary w kraju z roku na rok się wzmagają, szkody przez pożary wyrządzane wynoszą przeciętnie 10 milionów koron rocznie, a w roku 1904 wynosiły zwyż 24 milionów, że w procentowym stosunku cyfr przypada 86% pożarów na budynki kryte słomą, 11% na budynki kryte gontem lub papą, a tylko 3% na budynki kryte ogniotrwale, przyczem, o ile stwierdzono, połowa wszystkich pożarów powstaje przez przeniesienie się ognia z budynku na budynek, obowiązek krycia ogniotrwale budynków nowych nie powinien ulec i nie ulegnie zmianie. Również niezbędnem jest ustawowe ustanowienie odległości między budynkami, koniecznych dla odwrócenia od ludności i kraju milionowych a niepowetowanych szkód rok rocznie wyrządzanych przez pożary.

Zasada pokrywania nowych budynków materyałem ogniotrwałym doznaje już w ustawie w obecnem jej brzmieniu wyjątków. W ustępie 8-ym §. 20 dozwolonem jest, analogicznie z innemi krajowemi ustawami budowlanemi, krycie materyałem nieogniotrwałym budynków przeznaczonych wyłącznie na przechowywanie zboża, siana i t. p. płodów rolniczych, jeżeli budynek taki stanie w odległości co najmniej dwustu metrów od zabudowanej części danej miejscowości. Jeszcze większej doniosłości jest wyjątek od obowiązku pokrywania nowych dachów materyałem ogniotrwałym, ustanowiony w ustępie 6. tegoż §. Wedle tego przepisu ustawy pokrycie budynku starego lub spalonego, na tem samem miejscu i w dotychczasowych rozmiarach odbudowanego, a więc nowego, materyałem nieogniotrwałym może być dozwolonem przez Wydział powiatowy, jeżeli poprzedni budynek był nieogniotrwale kryty i jeżeli ubóstwo właściciela stwierdzonem zostanie. A nie podlega chyba wątpliwości, że rzeczywiste ubóstwo każdego właściciela zawsze stwierdzonem być może i winno i wobec rzeczywistego ubóstwa przymus ustawowy krycia dachu materyałem ogniotrwałym ustaje. Odnosnie więc do nowych budynków żadne dalsze wyjątki nie są dopuszczalne, jeżeli przymus pokrywania ich materyałem ogniotrwałym nie ma zamiast zasady stać się wyjątkiem od woli właściciela zależnym.

Ale ten przymus nie odnosi się do budynków już istniejących, a więc w rozumieniu ustawy nie nowych, o ile one nie są budynkami piętrowymi. Takie budynki można i nadal, jak długo one istnieć będą, pokrywać nieogniotrwale. Wynika to niewątpliwie z ustępu 1-go §. 20. ustawy, gdzie obowiązek krycia materyałem nieogniotrwałym jest ustanowiony li tylko dla nowych budynków, a więc

takich, które powstają po wejściu ustawy w życie i ustępu 9-go tegoż §. 20., gdzie ustanowiony wyjątek odnośnie do budynków piętrowych, co do których ustawa nakazuje zastąpienie w przeciągu lat 10 dachów nieogniotrwałych — ogniotrwałymi.

Jeżeli więc niektóre wydziały powiatowe, między nimi i Wydział powiatowy Grybowski, jak o tem świadczy petycja gminy Ostrusza, wymagają, ażeby ludność wiejska i małomiasteczkowa w razie zastąpienia dotychczasowego nieogniotrwałego pokrycia dachu nowem, pokrywała dach ogniotrwałe, to odnieść to należy do mylnej interpretacji ustawy i mylnego jej zastosowania.

W celu uchylenia tej niewłaściwości nie jest potrzebną ani zmiana obowiązującej ustawy, ani jej uzupełnienie, lecz wystarczy pouczenie ze strony Wydziału krajowego, które tem bardziej jest wskazane, że budynki, budowane pod pokrycie słomiane lub gontowe, a więc lekkie i w każdym razie lżejsze od pokrycia dachówką, przeważnie tak są w zrębie i stolcu zbudowane i skonstruowane, że ciężaru pokrycia dachówką nie zniosą i wskutek pokrywania takich budynków dachówkami wyniknęłyby mogło niebezpieczeństwo nie tylko dla mienia, lecz i dla zdrowia i życia ludzkiego.

Zachowywanie pewnych odległości między budynkami z materiału nieogniotrwałego, zwłaszcza budynkami różnych właścicieli jest nie tylko wskazaniem, lecz ze względu na niebezpieczeństwo pożaru wprost koniecznem. Obowiązująca ustawa budowlana ustanawia tę odległość li tylko między obcymi budynkami i to zasadniczo na 10 metrów. Taka odległość jest wystarczająca, lecz już zmniejszoną być nie może, bez narażenia na łatwe przenoszenie się ognia z jednej zagrody na drugą. W celu osiągnięcia tej odległości między obcymi budynkami odrazu, w miarę powstawania nowych budynków przepisuje ustęp 3. §. 20. ustawy, że nowy nieogniotrwały budynek może być pobudowany w odległości: 1. najmniej pięciu metrów od granicy niezabudowanego gruntu obcego, 2. najmniej dziesięciu metrów od każdego istniejącego już budynku obcego. To postanowienie jest niesłuszne, traktuje bowiem właścicieli gruntów nierównomiernie: jeden z nich, który obecnie się buduje, musi odsunąć swój budynek od sąsiada, który się pobudował prędzej, na 10 metrów, podczas gdy ten ostatni już pobudował się na granicy, a gdy zamiast istniejącego zechce nowy postawić budynek, odsunie go od granicy tylko na 5 metrów. Nadto między budynkami tymi będzie zamiast wystarczającej 10-metrowej przestrzeni przestrzeń 15 metrowa.

Toteż przedłożony projekt ustawy usuwa tę niesprawiedliwość, ustanawiając odległość każdego budynku li tylko od granicy obcego gruntu na 5 metrów. Przy zastosowaniu tego przepisu do każdego nowego budynku, osiągnięta będzie wszędzie chociaż stopniowo, w miarę tego, jak nowe budynki powstawać będą, wymagana przez ustawę dziesięciometrowa odległość między wszystkimi obcymi budynkami.

Ta jedna zmiana nie jest jednak zdolną usunąć te trudności, jakie nastroczają się przy praktycznem zastosowaniu nowych przepisów ustawy budowlanej. Wskutek zbytniego rozdrobnienia gruntów włościańskich wogóle, a parcel budowlanych w szczególności, stoimy dzisiaj w kraju tak, że albo ustawa nie będzie wykonywana i stosowana, albo też ogromna ilość mieszkańców wsi i miasteczek nie będzie w stanie pobudować sobie domu. Mało już jest bowiem u nas parcel pod zagrody włościańskie przeznaczonych i ku temu nadających się, na którychby gospodarz mógł swe budynki odsunąć na 5 metrów od obu granic miedz. A przecież pobudować się on musi!

Należy więc do obowiązującej ustawy budowlanej wprowadzić takie postanowienia, które przy zachowaniu wszelkich ostrożności ogniowych i w szczególności zasadniczej 10-metrowej odległości między budynkami obcymi, przecież dawały

każdemu właścicielowi gruntu możność pobudować się na nim bez wszelkiej krzywdy i niebezpieczeństwa dla sąsiadów.

Przedewszystkiem należy budynki chociaż z materiału nieogniotrwałego, lecz ogniotrwałe kryte i zaopatrzone w graniczny mur ogniochronny traktować na równi z budynkami ogniotrwałymi i zezwolić na stawianie ich na granicy gruntu.

Dalej należy właścicielowi gruntu, którego szerokość nie pozwala na zachowanie 5-metrowej odległości między budynkiem a granicami sąsiednich gruntów, cofnąć się z budynkiem w głąb gruntu i pobudować go na odległości nie mniejszej od jednego metra od granicy sąsiednich gruntów, byle tylko zachowaną była 10-metrowa odległość od cudzych budynków.

W końcu należy do ustawy budowlanej dla wsi i miasteczek wprowadzić przy budowie stodoł i t. p. pod pokryciem nieogniotrwałem tych ulg, jakie zawiera w sobie w rozdziale VII. ustawa z dnia 4. kwietnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 31. dla miast średnich. Jest to nieodzowną koniecznością, gdy się zważy, że budowa stodoły lub szopy, na odległość 200 metrów od zagrody dla włościanina lub mieszczanina-rolnika przy jego trybie gospodarstwa i życia jest wprost niemożliwa a mało którego gospodarza stać jeżeli już nie na ogniotrwałe pokrycie, to na budowę stodoły, któraby ciężar takiego pokrycia, w szczególności dachówkę wytrzymała.

Te zmiany, względnie uzupełnienia obowiązującej ustawy budowlanej dla wsi i miasteczek uważa Komisya administracyjna za konieczne i znajdują one wyraz w zmienionych ustępach 3. do 8. §. 20 objętych dołączonym projektem ustawy.

Trudności, jakie napotykają się przy wykonywaniu i zastosowaniu ustawy, należy w pewnej mierze odnieść także do nienależytego, częstokroć wprost mylnego rozumienia i stosowania ustawy przez urzędy gminne i Wydziały powiatowe. To niedomaganie może jednak być usunięte przez wydanie przepisów wykonawczych ze strony Wydziału krajowego.

W każdym razie należy jak najrychlej usunąć nieporozumienie, jakoby przymus krycia dachów materiałem ogniotrwałym odnosi się także do budynków dawniejszych.

W końcu nie może być pominiętem, że w celu zastosowania się do przepisów obowiązującej ustawy budowlanej, właściciele gruntów będą częstokroć zmuszeni swe parcele budowlane rozszerzać bądź to w drodze zakupna, bądź to zamiany pasm sąsiednich gruntów za własne grunta w innem miejscu położone, bądź też zamiany całych kawałków gruntu na inne, w celu stworzenia zagród odpowiadających przepisom ustawy. Dla takich aktów prawnych, spowodowanych ustawą i mających na celu dobro publiczne, winny być przyznane ze strony Państwa wszelkie możliwe ulgi należytościowe.

Komisya administracyjna wnosi więc:

1. Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony % projekt ustawy.
2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wydał przepisy wykonawcze ustawy budowlanej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek, zanim to nastąpi, jak na rychlej wydał okólnik z pouczeniem do Wydziałów powiatowych, że przymus pokrywania dachów materiałem ogniotrwałym do budynków dawniejszych nieogniotrwałe krytych się nie odnosi
3. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyznał wszelkim aktom prawnym, mającym na celu zmianę lub powiększenie parcel budowlanych po wsiach i miasteczkach w celu zastosowania się do przepisów obowiązującej ustawy budowlanej, wszelkie ulgi należytościowe.

Przewodniczący:

Laskowski.

Sprawozdawca:

Dudykiewicz.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z 13. października 1899 Dz. u. kr. Nr. 133 w brzmieniu ustawy z dnia 15. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 57.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia ustępów 3 do 8 §. 20. ustawy z 13. października 1899 Dz. u. kr. Nr. 133 w brzmieniu ustawy z dnia 15. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 57 uchyla się, a natomiast mają one opiewać:

3. Budynek z materiału ogniotrwałego, a także budynek z materiału nieogniotrwałego, lecz ogniotrwale pokryty i zaopatrzony w graniczny mur ogniochronny, może swym murem ogniochronnym przylegać do każdego budynku lub gruntu obcego.

Każdy nowy budynek, o ile nie ma przylegać do gruntu obcego, a ma stać przy drodze, ulicy lub placu publicznym, może być zbudowany na odległości najmniej pięciu metrów od granicy obcego gruntu.

4. Jeżeli rozmiar gruntu na odsunięcie nowego budynku na taką odległość nie pozwala, może Wydział powiatowy, po wysłuchaniu sąsiadów, zezwolić na budowę w odległości mniejszej, lecz nie mniejszej jak jednego metra od granicy gruntu obcego, jeżeli budynek będzie pobudowany w głębi gruntu, w odległości najmniej dziesięciu metrów od każdego istniejącego już budynku obcego.

Jeżeli sąsiedni grunt obcy nie jest jeszcze zabudowany, odległość budynku powstać mającego od frontu sąsiedniego gruntu niezabudowanego w ten sposób ma być oznaczoną, ażeby właściciel gruntu niezabudowanego, stosując się do przepisów ustawy niniejszej, nie był ograniczonym w zabudowaniu swego gruntu od frontu.

5. Budynek nieogniotrwały stary lub spalony może być odbudowany z materiału nieogniotrwałego na tem samym miejscu w dotychczasowych rozmiarach nawet w wypadku braku

5 metrowej odległości, jeżeli rozmiar gruntu nie pozwala na odsunięcie budynku do 5 metrowej odległości.

Pokrycie dachu w ten sposób odbudowanego budynku, dotąd nieogniotrwałe krytego materiałem nieogniotrwałym, może być dozwolone przez Wydział powiatowy po urzędowem stwierdzeniu ubóstwa właściciela.

6. Dach budynku przeznaczonego wyłącznie na przechowanie zboża, siana i t. p. płodów rolniczych można pokryć materiałem nieogniotrwałym z reguły tylko wtedy, jeżeli budynek rzeczony stanie w odległości najmniej dwustu metrów od zabudowanej części tej miejscowości.

7. Jeżeli rozmiar gruntu przeznaczonego pod zagrodę włościańską na takie odsunięcie budynku tego rodzaju (ust. 6) nie pozwala, może Wydział powiatowy na wniosek zwierzchności gminnej zezwolić na pokrycie tego budynku materiałem nieogniotrwałym, a) jeżeli odnośna zagroda położoną jest na odległości nie mniejszej jak 30 m. od szczerbie zabudowanej części danej miejscowości, b) jeżeli budynek ten stanie na odległości nie mniejszej niż 5 metrów od budynków tego samego właściciela i c) w oddaleniu przynajmniej 12 metrów od budynków innych właścicieli lub też przy oddaleniu nie mniejszem niż 5 metrów od obcego gruntu będzie od budynków na tym gruncie się znajdujących oddzielonym szeregiem drzew liściastych.

8. Wyjątki przewidziane pod 5 i 7 nie są dozwolone na obszarze zdrojowisk i stacyj klimatycznych.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
